

Příklad (6. General boundary condition for the parabolic equation)

Let $\Omega \subset \mathbb{R}^d$ be a Lipschitz domain, $T > 0$ be given and denote $Q := (0, T) \times \Omega$. Assume that $\mathbb{A} \in L^\infty(Q; \mathbb{R}_{sym}^{d \times d})$ be elliptic matrix and $f \in L^2(0, T; L^2(\Omega))$, $b \in L^2(0, T; L^\infty(\partial\Omega))$ and $g \in L^2(0, T; L^2(\partial\Omega))$ be given. Consider the problem

$$\begin{aligned} \partial_t u - \operatorname{div}(\mathbb{A} \nabla u) &= f && \text{in } Q, \\ \mathbb{A} \nabla u \nu + bu &= g && \text{on } \Gamma := (0, T) \times \partial\Omega, \\ u(0) &:= u(0, x) = u_0(x) && \text{in } \Omega, \end{aligned}$$

where $u_0 \in L^2(\Omega)$.

Goal 1: Define a notion of a weak solution for general setting. Assume that $b \geq 0$ and prove the existence and the uniqueness of the weak solution.

┌

Řešení

Zvolíme nám již známou Gelfandovu trojici $V := W^{1,2}(\Omega) \xrightarrow{\text{dense}} H := L^2(\Omega) \simeq H^* \xrightarrow{\text{dense}} V^*$. Potom řekneme, že u je slabé řešení, pokud $u \in L^2(0, T; V) \cap W^{1,2}(0, T; V^*)$, $u(0, \cdot) = u_0$ (z předchozího $C([0, T]; V^*)$, tedy to dává smysl) a $\forall w \in V$ a skoro všechna $t \in (0, T)$:

$$\left\langle \underbrace{\partial_t u}_{\in V^*}, w \right\rangle_V + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla u \nabla w + \int_{\partial\Omega} b \cdot u \cdot w = \left\langle \underbrace{f}_{\in V^*}, w \right\rangle_V + \left\langle \underbrace{g}_{\in (L^2(\partial\Omega))^*}, w \right\rangle_{L^2(\partial\Omega)}$$

└

┌

Důkaz (Pro dostatečně hladké u je to totéž jako klasické řešení)

Pokud u je dostatečně hladké = dvakrát spojitě diferencovatelné, můžeme na prostřední člen vlevo použít per partes:

$$\begin{aligned} \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla u \nabla w &= \int_{\partial\Omega} \mathbb{A} \nabla u \nu w - \int_{\Omega} \operatorname{div}(\mathbb{A} \nabla u) w = \\ &= (\mathbb{A} \nabla u \nu, w)_{L^2(\partial\Omega)} - (\operatorname{div}(\mathbb{A}) \nabla u, w)_H = \langle \mathbb{A} \nabla u \nu, w \rangle_{L^2(\partial\Omega)} - \langle \operatorname{div}(\mathbb{A}) \nabla u, w \rangle_V. \end{aligned}$$

Stejně tak $\int_{\partial\Omega} b \cdot u \cdot w = \langle bu, w \rangle_{L^2(\partial\Omega)}$. Tedy když to rozdělíme, tak slabá formulace pro toto u je totéž jako $u(0) = u_0$ a:

$$\langle \partial_t u - \operatorname{div}(\mathbb{A} \nabla u) - f, w \rangle_V + \langle \mathbb{A} \nabla u \nu + bu - g, w \rangle_{L^2(\partial\Omega)} = 0.$$

Tedy pokud u je klasickým řešením, tak tyto rovnosti hned dostáváme, pokud je naopak slabým řešením, tak dosazením $w = 0$ na $\partial\Omega$ a potom obecného w nám vypadnou přesně zadané rovnice. □

└

Důkaz (Jednoznačnost)

$\forall t \in (0, T) : v(t) := u_1(t) - u_2(t) \in V$, tedy můžeme „otestovat $u(t)$ “, tj. pro skoro všechna $t \in (0, T)$ dostaneme ze slabé formulace (a linearity aplikace duálu / integrálů)

$$0 = \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla v(t) \nabla v(t) + \int_{\partial\Omega} b(t) \cdot v^2(t) \geq \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla v(t) \nabla v(t).$$

S použitím elipticity \mathbb{A} dostáváme

$$0 \geq \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla v(t) \nabla v(t) \geq \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V + \int_{\Omega} c_1 |\nabla v(t)|^2 \geq \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V$$

Aplikujeme $\int_0^{t_1}$ na obě strany a použijeme integraci per partes pro Sobolevovy–Bochnerovy funkce a $v(0) = u_1(0) - u_2(0) = u_0 - u_0 = 0$:

$$\int_0^{t_1} 0 = 0 \geq \int_0^{t_1} \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle = \frac{1}{2} ((v(t_1), v(t_1))_H - (v(t_0), v(t_0))_H) = \frac{1}{2} \|v(t_1)\|_{L^2(\Omega)}^2 + 0.$$

Tedy pro všechna t_1 je $\|v(t_1)\|_{L^2(\Omega)} = 0$, tudíž $v = 0$ a $u_1 = u_2$. \square

Důkaz (Existence)

Už víme, že \exists báze $\{w_j\}_{j=1}^{\infty}$ prostoru V , která je ortogonální ve V , ortonormální v $L^2(\Omega)$, tak, že pro projekci $P^N v = \sum_{j=1}^N a_j w_j := \sum_{j=1}^N (\int_{\Omega} v w_j) w_j$ platí, že $\|P^N v\|_V \leq c \cdot \|v\|_V$ (a $P^N v \rightarrow v$ pro $N \rightarrow \infty$). Hledáme „řešení“ ve tvaru $u^n(t, x) := „P^n u(t)“ = \sum_{j=1}^n a_j^n(t) w_j(x)$.

Počáteční podmínka nám říká, že $u^n(0) = P^n u_0$. Když dosadíme do rovnice slabého řešení, „otestujeme $w = w_j$ “, dosadíme z definice u^n a použijeme ortogonálnost a ortonormálnost (a jejich kombinace) dostaneme (pro každé $j \in [n]$)

$$\partial_t a_j^n + \sum_k a_k^n \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla w_k \nabla w_j + \sum_k a_k^n \int_{\partial\Omega} b \cdot w_k \cdot w_j = \langle f, w_j \rangle_V + \langle g, w_j \rangle_{L^2(\partial\Omega)}.$$

Pokud si to představíme jako $\partial_t a_j^n = f(t, \mathbf{a}^n(t))$, je f zřejmě spojitě vůči \mathbf{a}^n (dokonce lineární) a měřitelné vůči t (neboť všechny funkce jsou z měřitelných prostorů). Navíc (z Höldera, linearity integrálu a Trace theorem) $\int_{t_1}^{t_2} |f(t, \mathbf{y})| \leq$

$$\begin{aligned} &\leq \sum_k y_k \cdot (\|A\|_{L^\infty(Q)} \cdot \|\nabla w_k\|_{L^2(\Omega)} \cdot \|\nabla w_j\|_{L^2(\Omega)} + \underbrace{\|b\|_{L^\infty(\partial\Omega)}\|_{L^1(t_1, t_2)}}_{\leq \|b\|_{L^\infty(\partial\Omega)}\|_{L^2(t_1, t_2)}} \cdot \underbrace{\|w_k\|_{L^2(\partial\Omega)}}_{\leq \|w_k\|_{L^2(\Omega)}} \cdot \underbrace{\|w_j\|_{L^2(\partial\Omega)}}_{\leq \|w_j\|_{L^2(\Omega)}} + \\ &\quad + \underbrace{\|f\|_{V^*}\|_{L^1(t_1, t_2)}}_{\leq \|f\|_{V^*}\|_{L^2(t_1, t_2)}} \cdot \|w_j\|_V + \underbrace{\|g\|_{L^2(\partial\Omega)}\|_{L^1(t_1, t_2)}}_{\leq \|g\|_{L^2(\partial\Omega)}\|_{L^2(t_1, t_2)}} \cdot \underbrace{\|w_j\|_{L^2(\partial\Omega)}}_{\leq \|w_j\|_{L^2(\Omega)}} < \infty. \end{aligned}$$

Takže f má integrovatelnou majorantu, tudíž z Carathéodorovy teorie existuje řešení \mathbf{a}^n v nějakém (pravém) okolí libovolného počátečního bodu, takže buď $\mathbf{a}^n \rightarrow \infty$ (vyloučeno dalšími odhady nutnými i ke konvergenci těchto „řešení“) nebo existuje řešení \mathbf{a}^n na $[0, T)$ (\mathbf{a}_0 je z $P^n u_0$), tj. $\exists u^n(t, x)$, tak že „platí slabá formulace“ pro $w \in \text{LO}(w_1, \dots, w_n)$. \square

┌ *Důkaz* (Existence (pokračování): odhad)

Když rovnice z předchozí části vynásobíme a_j^n a sečteme, dostaneme:

$$\frac{1}{2} \partial_t \|u^n\|_2^2 + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla u^n \nabla u^n + \int_{\partial\Omega} b \cdot (u^n)^2 = \langle f, u^n \rangle_V + \langle g, u^n \rangle_{L^2(\partial\Omega)} = (f, u^n)_H + \langle g, u^n \rangle_{L^2(\partial\Omega)}.$$

Člen s b je kladný, tedy ho můžeme „vynechat“ a \mathbb{A} odhadneme elipticitou:

$$\begin{aligned} \partial_t \|u^n\|_2^2 + 2 \cdot c_1 \|\nabla u^n\|_2^2 &\leq 2 \cdot \|f\|_{L^2(\Omega)} \cdot \|u^n\|_{L^2(\Omega)} + 2 \cdot \|g\|_{L^2(\partial\Omega)} \cdot \|u^n\|_{L^2(\partial\Omega)} \stackrel{\text{Young}}{\leq} \\ &\leq \|f\|_{L^2(\Omega)}^2 + \|g\|_{L^2(\partial\Omega)}^2 + 2 \cdot \|u^n\|_2^2. \quad (*) \end{aligned}$$

Nyní když vlevo zapomeneme na druhý člen (je kladný), tak z Grönwallova lemmatu máme ($\forall t \in [0, T]$):

$$\begin{aligned} \|u^n(t)\|_2^2 &\leq e^{2t} \cdot \left(\|u^n(0)\|_2^2 + \int_0^t \|f\|_{L^2(\Omega)}^2 + \|g\|_{L^2(\partial\Omega)}^2 \right) \leq \\ &\leq e^{2T} \cdot \left(\|u_0\|_2^2 + \|f\|_{L^2(\Omega)}^2_{L^2(0,T)} + \|g\|_{L^2(\partial\Omega)}^2_{L^2(0,T)} \right) < \infty \end{aligned}$$

Odhad závisí na n je nezávislý na t , takže $a^n \rightarrow \infty$. Tedy u^n opravdu existují.

Odhad je také nezávislý na n a můžeme ho dosadit zpět do (*) a zintegrovat podle času, čímž omezíme nezávisle na n i všechny prostorové derivace u .

Potom stejně jako v přednášce omezíme ($\|P^n \varphi\|_V \leq c \cdot \|\varphi\|_V$ nezávisle na n)

$$\begin{aligned} \|\partial_t u^n(t)\|_{V^*} &\leq c \cdot \sup_{\|\varphi\| \leq 1, \varphi \in \text{LO}(w_1, \dots, w_n)} - \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla u^n \nabla \varphi - \int_{\partial\Omega} b \cdot u^n \cdot \varphi + \langle f, \varphi \rangle_V + \langle g, \varphi \rangle_{L^2(\partial\Omega)} \leq \\ &\leq c \cdot \tilde{c} \cdot \sup_{\|\varphi\| \leq 1, \varphi \in \text{LO}(w_1, \dots, w_n)} (\|\nabla u^n\|_2 \cdot \|\nabla \varphi\|_2 + \|b\|_{\infty} \cdot \|u^n\|_2 \cdot \|\varphi\|_2 + \|f\|_{V^*} \|\varphi\|_V + \|g\|_2 \|\varphi\|_2) \leq \\ &\leq C \cdot \sup_{\|\varphi\| \leq 1, \varphi \in \text{LO}(w_1, \dots, w_n)} \|\varphi\| \cdot (\|u^n\|_V + \|f\|_{V^*} + \|g\|_2) \leq C \cdot (\|u^n\|_V + \|f\|_{V^*} + \|g\|_2). \end{aligned}$$

Zintegrováním a dosazením předchozích odhadů (u^n a ∇u^n) dostaneme uniformní omezenost $\partial_t u^n$, tedy máme omezenou posloupnost v reflexivním prostoru, tudíž můžeme vybrat slabě konvergentní podposloupnost. A poté postupujeme stejně jako na přednášce. (Abychom dokázali, že slabá formulace pro $u^{n_k} \forall n_k$ už nám dává slabou formulaci pro jejich slabou limitu.) \square

└ **Goal 2:** Assume that $b \geq \varepsilon > 0$ almost everywhere on Γ and $f \in L^2_{loc}(0, \infty; L^2(\Omega))$, $b \in L^2_{loc}(0, \infty; L^\infty(\partial\Omega))$, $g \in L^2_{loc}(0, \infty; L^2(\partial\Omega))$ and satisfies for some $\tau > 0$ that f , b and g are time periodic with the period τ (i. e. $\dots(t, x) = \dots(t + \tau, x)$ for almost every $(t, x) \in (0, \infty) \times \dots$). Show that there exists unique $u_0 \in L^2(\Omega)$ (i.e. unique initial data), for which, the weak solution u is τ -periodic.

Důkaz

Omezme se prozatím na interval $(0, \tau)$, tak dostaneme stejný problém jako v části 1. Tedy víme, že pro každou počáteční podmínku (z $L^2(\Omega)$) má právě jedno řešení. Budeme chtít ukázat, že $F : L^2(\Omega) \rightarrow L^2(\Omega)$, $u(\tau) \mapsto u(0)$ je kontrakce.

Mějme tedy dvě počáteční podmínky $u_{01}, u_{02} \in L^2(\Omega)$ a jim odpovídající řešení $u_1, u_2 \in L^2(0, T; V) \cap W^{1,2}(0, T; V^*)$. Stejně jako v důkazu existence výše máme pro $v := u_1 - u_2$:

$$\forall w \in V : \langle \partial_t v, w \rangle_V + \int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla v \nabla w - \int_{\partial\Omega} b \cdot v \cdot w = 0.$$

Nyní budeme chtít pro dva časy $t_1 < t_2 \in [0, \tau]$ odhadnout $\|v(t_2)\|_2 - \|v(t_1)\|_2$. Pro to použijeme integraci per partes pro Gelfandovu trojici a použijeme předchozí rovnost s $w = v \in V$ (následně použijeme elipticitu \mathbb{A} a $b \geq \varepsilon$ a nakonec Poincarého nerovnost s $\beta_1 = b > 0$):

$$\begin{aligned} & (\|v(t_2)\|_2 - \|v(t_1)\|_2) \cdot (\|v(t_2)\|_2 + \|v(t_1)\|_2) = \|v(t_2)\|_2^2 - \|v(t_1)\|_2^2 = \\ & = (v(t_2), v(t_2))_H - (v(t_1), v(t_1))_H = 2 \cdot \int_{t_1}^{t_2} \langle \partial_t v, v \rangle_V = \int_{t_1}^{t_2} \underbrace{\int_{\Omega} \mathbb{A} \nabla v \nabla v}_{\geq c_2 \|\nabla v\|_{L^2(\Omega)}^2} - \underbrace{\int_{\partial\Omega} b \cdot v \cdot v}_{\geq \varepsilon \|v\|_{L^2(\partial\Omega)}^2} \leq \\ & \leq - \int_{t_1}^{t_2} \left(c_2 \cdot \|\nabla v\|_{L^2(\Omega)}^2 + \varepsilon \cdot \|v\|_{L^2(\partial\Omega)}^2 \right) \leq - \int_{t_1}^{t_2} c_{Poin1} \cdot \min(\varepsilon, c_2) \cdot \|v\|_{W^{1,2}(\Omega)}^2 \leq - \int_{t_1}^{t_2} k \cdot \|v\|_2^2. \end{aligned}$$

Máme $k > 0$, to znamená, že $t \mapsto \|v(t)\|_2$ je nerostoucí funkce, tedy $\|v(t)\|_2 \geq \|v(\tau)\|_2$. Pro $t_1 = 0$ a $t_2 = \tau$ tak máme:

$$\begin{aligned} \|v(\tau)\|_2^2 - \|v(0)\|_2^2 & \leq - \int_0^\tau k \cdot \|v\|_2^2 \leq -\tau \cdot k \cdot \|v\|_2^2, \\ \|v(\tau)\|_2^2 \cdot (1 - \tau \cdot k) & \leq \|v(0)\|_2^2, \quad \|v(\tau)\|_2 \leq \frac{\|v(0)\|_2}{\sqrt{1 + \tau \cdot k}}. \end{aligned}$$

F je tedy kontrakce (s konstantou $1/\sqrt{1 + \tau \cdot k}$), takže podle Banachovy věty o kontrakci (L^2 je úplný) existuje $u_0 \in L^2$ tak, že pro odpovídající řešení u platí $u(\tau) = u(0) = u_0$.

Navíc pokud vezmeme interval $(0, 2 \cdot \tau)$, pak u_0 odpovídá z prvního cíle i nějaké slabé řešení \tilde{u} , které se z jednoznačnosti musí na $(0, \tau)$ shodovat s u a zároveň se musí na $(\tau, 2 \cdot \tau)$ shodovat s o τ posunutým u , neboť $\tilde{u}(\tau) = u(\tau) = u_0$, tedy máme celý problém posunutý o τ .

Nyní můžeme celou situaci posouvat o τ a tak získat řešení na celém $(0, \infty)$, které je v 0 rovno u_0 a v libovolném jiném bodě platí slabá formulace, neboť je to nějaký vnitřní bod intervalu $(0 + n \cdot \tau, 2\tau + n \cdot \tau)$. \square

Goal 3: Improve the result of Goal 1 and prove the existence and the uniqueness without the assumption $b \geq 0$ and for arbitrary $f \in L^1(0, T; L^2(\Omega))$ and $g \in L^{\frac{4}{3}}(0, T; L^2(\partial\Omega))$.

┌ *Důkaz* (Gelfandova trojice a existence)

Gelfandova trojice zůstává stejná, jelikož „prostorové“ prostory zůstali stejné. Začátek důkazu existence je stejný, neboť tam jsme nepotřebovali $b \geq 0$, a použili dokonce jen $f, g \in L^1$. Pro odhady začneme s nerovnicí

$$(\partial_t \|u^n\|_2) \cdot \|u^n\|_2 + c_1 \|\nabla u^n\|_2^2 \leq \|f\|_{L^2(\Omega)} \cdot \|u^n\|_{L^2(\Omega)} + \|g\|_{L^2(\partial\Omega)} \cdot \|u^n\|_{L^2(\partial\Omega)} + \|b\|_{L^\infty(\partial\Omega)} \cdot \|u^n\|_{L^2(\Omega)}^2.$$

Tentokrát však nepoužijeme Youngovu nerovnost, ale zapomeneme na člen s c_1 rovnou, vydělíme $\|u^n\|_2$ a použijeme Grönwalla:

$$\begin{aligned} \|u^n(t)\|_2 &\leq \exp\left(\int_0^t \|b\|_\infty\right) \cdot \left(\|u^n(0)\|_2 + \int_0^t \|f\|_{L^2(\Omega)} + \|g\|_{L^2(\partial\Omega)}\right) \leq \\ &\leq e^{\|b\|_\infty} \cdot \left(\|u_0\|_2 + \|f\|_1 + \|g\|_1\right). \end{aligned}$$

Následně zase dosadíme zpět a zintegrujeme, což nám dá uniformní odhad na normu ∇u . Dále pokračujeme jako v cíli 1. □

┌ *Důkaz* (Jednoznačnost)

Začneme stejně jako v jednoznačnosti cíle 1, akorát se z elipticity zbavíme členu s \mathbb{A} , takže nám zůstane:

$$\langle \partial_t v(t), v(t) \rangle_V \leq - \int_{\partial\Omega} b(t) \cdot v(t)^2 \leq \|b(t)\|_{L^\infty(\partial\Omega)} \cdot \|v(t)\|_{L^2(\partial\Omega)} \leq \|b(t)\|_{L^\infty(\partial\Omega)} \cdot \|v(t)\|_{L^2(\Omega)}.$$

Nyní na levou stranu použijeme $\partial_t \int_0^t = \text{id}$ a per partes pro Sobolevovy–Bochnerovy funkce:

$$2 \cdot \langle \partial_t v(t), v(t) \rangle = \partial_t 2 \int_0^t \langle \partial_t v(\tau), v(\tau) \rangle = \partial_t \left(\|v(t)\|_{L^2(\Omega)}^2 - \|v(0)\|_{L^2(\Omega)}^2 \right) = \partial_t \|v(t)\|_{L^2(\Omega)}^2.$$

Tedy z Grönwallova lemmatu je $\|v(t)\|_{L^2(\Omega)}^2 \leq \|v(0)\|_{L^2(\Omega)}^2 \cdot \exp\left(\int_0^t \|b(t)\|_{L^\infty(\partial\Omega)}\right) = 0$. Tedy $v = 0$ a $u_1 = u_2$. □

Then consider $f = 0$, $g = 1$, $b = 1$ and look for the behaviour of $u(t)$ as $t \rightarrow \infty$.

┌ *Řešení*

Vezmeme stejný odhad jako v existenci, akorát si uvědomíme, že nemusíme brát $\|b\|_\infty$, ale můžeme vzít -1 . Tak dostaneme odhad

$$\|u\|_2 \leq e^{-1t} \cdot (\|u_0\|_2 + 0 + t \cdot \lambda(\Omega)) \rightarrow 0.$$